

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quomodo Angelus peccare potuerit cupiens aliis præferri. cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

supernaturalem, ut capite secundo de alio simili præcepto dicebamus. Quia nec fuit positum præceptum, cum nullum fuerit Angelo positum, sicut ex sententia Patrum probauimus; nec ulla ratione ostendi potest, fuisse præceptum ortum ex ipsa natura rei, ut ibidem de alio simili deducebamus.

Mea igitur sententia est, peccatum Angeli potuisse quidem esse superbiam in appetitu, & complacentia beatitudinis naturalis; sed cum expressa auersione à beatitudine supernaturali, ut statim explicabitur, in quo hæc sententia maxime consonat doctrinæ S. Thomæ: at vero tali peccato Angelum peccasse, certo constare non posse. Atque ut ab hac posteriori parte incipiamus, certum in primis est, sola ratione colligi non posse, quale fuerit peccatum Angeli, cum res hæc in facto consistat. Quare sola autoritate id nobis constare debet. Ut autem in præcedentibus satis ostensum est, communis sensus Patrum solum docet, fuisse peccatum superbiam; quod sanè mille modis accidere potuit. At fuisse hoc, aut illud peccatum circa hoc, vel illud obiectum, certè ex ipsorum comuni doctrina non habemus. Quod si aliqui, ut supra vidimus, assignant aliquod obiectum, & modum huius superbiam in Angelo, nullus tamen dicit, peccasse Angelum appetitu suæ beatitudinis naturalis, auerendo se à supernaturali beatitudine. Verum Caietan. in fine huius articuli sibi habet persuasum, Angelum peccasse hoc peccato superbiam; quia superbus magis impellitur ad peccatum superbiam ex delectatione naturalis boni, & perfectionis. Ego vero non video, cur non asseueranter affirmare debeamus: præsertim in Angelo, cui, cum clare videret naturalem perfectionem, quam habebat, à Deo esse, non facile displiceret habere posse aliam maiorem ab eodem.

Quod vero attinet ad priorem partem, quæ solum est de possibili, certa ratione explicare & probare possumus. Angelum eo affectu superbiam peccare potuisse. Namque potuit ita Angelo placere sua ipsius natura, & perfectio naturalis, ut eis displiceret, se alia perfectione supernaturali & extrinseca indigere, quam à Deo per merita deberet expectare: in quo esset quidem auersio expressa à beatitudine supernaturali, non per actum efficacem, sed per simplicem affectum displicentiae, & manifestus esset affectus superbiam, & appetitus propriæ excellentiæ ultra debitum modum: qui sanè non tam esset superbiam peccatum, ex eo quod esset complacentia de propria excellentia, quam ratione auersionis à beatitudine supernaturali. Hic autem effectus contingere sanè potuit sine errore intellectus, ex sola simplici propositione (ut superius explicauimus) qua proponeretur sub specie aliqua malè indigere ulteriori perfectione extrinseca, nec sibi sufficere intrinsecam & naturalem perfectionem.

Cæterum ut defendamus, in appetitu & complacentia de beatitudine naturali fuisse peccatum superbiam, notat Ferrariensis, nihil obesse potuisse, quod amor naturalis perfectionis sit necessarius quoad specificationem. Cum enim sit liber quoad exercitium, hoc satis est, ut in eo sit libertas sufficiens ad peccatum. Sed cum peccatum hoc superbiam acciderit ex eo quod displiceret Angelo, se indigere extrinseca beatitudine, & in hoc affe-

ARTIC. III.

Et si fuerit libertas quoad exercitium, & quoad specificationem, non est, cur retineamus aliud quod notat Ferrariensis.

CAPVT VI.

Quomodo Angelus peccare potuerit appetitu alio præsertim.

Postremo ad explicandam naturam peccati, quod dicitur Angelus peccasse ex superbia tradunt Doctores, utrum appetierit præfere, aut præferre alijs: an saltem nulli subesse? Nam, & his duobus modis peccare potuisse superbiam, inferius clare patebit. Non pauci Doctores Scholastici de eo nulli etiam sancti Patres existimant peccatum Angeli in eo fuisse, ut desideraret alios præferre. Ex Scholasticis ita docuerunt Albertus 2. 2. par. quest. 98. membr. 3. in corpore, & secundum 4. 1. Qui simul etiam docet, peccasse in modo defectu beatitudinis. Idem etiam affirmant Bonaventura 2. 2. dist. 14. art. 1. quest. 2. Nicolaus de Lyra in 1. 2. lud. Eliaz 14. In celum ascendam, &c. Bonaventura ad 2. 2. dist. 14. art. 1. quest. 2. in corpore, & secundum 4. 1. divisione 2. illius capituli, & Torinus in replicatione, & Vitielmus Parisiensis 1. parte 2. par. principalis de vitijs cap. 109. & 110. Ex Patribus vero idem aliter patet August. lib. 14. de Civitate Dei, cap. 11. his verbis. Postea quam superbus ille Angelus, ac per hoc inuidiosus, per eandem superbiam à Deo ad semetipsum transiit, & quodam quasi tyrannico fastu gaudere subditum quamvis subditus eligens, de spiritali paradiso cecidit. Secundo Bassilius Orat. 17. quæ est de humilitate, ubi ita loquitur: Qui (scilicet demon) cum se supra homines extulisset, infra omnes homines cecidit. Tertio Gregorius lib. 4. Moral. cap. 17. alias 14. sic loquitur: In perniciem libertatis appetiit (scilicet demon) ut præferat cæcis, & nulli subesseret. Quarto Bernard. Serm. 17. & 19. in laudibus, manifestè asserit demonem appetisse præferre hominibus tanquam magistrum & caput, atque indigne tulisse, ut in remedium hominum verbum diuinum carnem sumeret; idcirco dixisse: *Ut quid perditus est vinctus?* Acti diceret, non opus erat tanto remedio. Vtrum autem Angelus appetierit præferre Angelis, an hominibus tantum: non eodem modo docent doctores: Basilius & Bernard. videntur asserere appetisse angelum præferre solum hominibus: nam de Angelis nullam faciunt mentionem: alij vero videntur loqui respectu Angelorum: ego vero existimo angelum utroque modo peccare potuisse. Vtrum autem hoc, in illo modo peccatum mihi compertum non est, nec video, unde tam colligere possumus.

Cæterum qua ratione Angelus præferre appetierit hominibus, aut Angelis, Doctores allegant non explicant. Hoc tamen certa ratione affirmare possumus, peccatum illius, ut esset superbia debuisse esse in appetitu, & complacentia, non excellentiæ naturalis, qua alijs naturaliter præerat (hæc enim complacentia, non fuisse peccatum superbiam: quod enim homo gaudet præferre se brutis animalibus, non est superbiam peccatum) sed debuisse esse in appetitu alicuius excellentiæ, quæ suapte natura ipsi non conueniret: demonem appetiisset aliquam excellentiam supra propriam dignitatem: siue ergo illa fuerit excellentia rectoris hominum, ut perduceret eos in vitam æternam, siue aliam supra propriam dignitatem fuisse quidem peccatum superbiam, & ei accideret potuit.

32.
Angelum
peccasse ap-
petitu suæ
beatitudi-
nis natura-
lis incoer-
dante.

33.

38
Variè
contingit
hic app-
etitu.

potuit sine errore intellectus, sicut de appetitu æqualitatis Dei secundum naturam, & beatitudinis consequendæ ex proprijs vitijs superius ostendimus. Potuit denique angelo, qui alteri naturaliter subditus erat vtpote inferior illo secundum naturam, accidere peccatum superbiæ ex displicentia talis subiectionis, quia displiceret sibi esse altero inferiorem secundum naturam, & hoc etiam superbia esset, vt ex definitione superbiæ manifeste colligitur. An vero hoc modo angelus peccauerit, nemo definire potest.

Postremo inter aliquos ex Doctores in hoc capite allegatis dissensio est, an potuerit Angelus appetere non subesse Deo, & hac ratione ex superbia peccare: nam Patres allegati, qui dicunt, Angelum appetisse non subesse, non explicant, vtrum Deo, an alijs angelis. De supremo autem, si peccauit, certum esse debet, non ex eo peccasse, quod appetierit non subesse alijs per naturam, siquidem suapte natura omnibus ipse præerat. Reliqui vero hoc appetitu peccare potuerunt, vt diximus, & superbiæ peccatum esset. An vero potuerit angelus peccare appetendo non subesse Deo, inter aliquos Doctores in questione est. Nicol. de Lyra, & Toring. locis allegatis, existimant, angelum appetisse non subesse Deo, vt regulæ operationum: at non subesse Deo secundum esse non potuisse angelum appetere, quia prius illud erat possibile, ac proinde sub appetitu angeli cadere potuit: posterius autem possibile non erat, & ideo illud non potuit angelus appetere: nam impossibile quoad ordinem essendi, inquit Toringus non potest esse voluntas: impossibile autem in ordine agendorum potest esse, quia multa in eo ordine sunt secundum se possibilia, quæ tamen alicui sunt impossibilia. Huiusmodi sunt, quæ appellantur Cæter. vt vidimus cap. 3. huius disput. impossibilia per accidens vt præterito iam peccato non peccasse.

Mihi tamen placet opinio Burgens. locis citatis, qui affirmat, potuisse angelum velle Deo nullo modo subesse, & hoc modo ex superbia peccare: non tantum non subesse Deo præcipienti, sed etiam neque Deo subesse secundum esse: non effiaci desiderio, quia videbat angelus, hoc esse impossibile, & impossibile non est voluntas efficax, sed simplici affectu, eo quod displiceret illi, esse Deo inferiorem secundum naturam: & hoc quidem esset superbiæ peccatum, vt patet. Posse autem esse affectum simplicem complacentiæ, aut displicentiæ circa impossibile, & sine errore in intellectu satis a nobis probatum manet c. 2.

Porto autem appetitus, quo angelus vellet Deo, vt præceptori, non subesse, variè contingere posset. Primum posset angelus velle, Deo non subesse secundum potentiam, hoc est ita liberum esse ab imperio Dei, vt Deus præceptum ei imponere non posset & hoc ita est impossibile, sicut Deo, non esse inferiorem secundum sententiam: ac proinde idem omnino de hoc affectu & de illo præcedenti dicendum est, nempe potuisse esse affectum simplicem: qui sanè esset peccatum superbiæ. Deinde posset angelus appetere, Deo actu præcipienti non subesse, & hoc dupliciter vno modo transgrediendo præceptum eius: & hic affectus posset esse efficax, esset autem peccatum, non superbiæ, sed inobedienciæ specialis, si fieret ex intentione expressa non parendi, iuxta ea quæ

Vides in 1. part. tom. II.

dicemus 1. 2. q. 7. art. 8. nam si fieret sine hac intentione expressa, solum esset peccatum in ea specie in qua constituta esset materia præcepti iuxta ea, quæ ibidem etiam notabimus. Altero modo posset angelus appetere, non subesse præcepto, indigne ferens sibi imponi præceptum, quasi indignum putaret, sibi aliquid à Deo inherere: & hic esset affectus superbiæ. Hæc dicta sufficiant de tota hac controuersia, in qua sigillatim ostendimus, quibus modis Angelus peccare potuerit. Quod autem ad factum attinet & peccatum, quo peccauit, quid sit certum, quid vero non tam certum, obiter etiam monstrauimus.

ARTICVLVS IV.

Vtrum aliqui demones sint naturaliter mali.

Ad quartum sic proceditur. Videretur, quod aliqui demones sint naturaliter mali. Dicit enim Porphy. vt August. introducitur 10. de Ciuitate Dei, quod est quoddam genus demonum natura fallax, simulans Deos, & animas defunctorum. Sed esse fallax est esse malum. Ergo aliqui demones sunt naturaliter mali.

2. Præterea. Sicut Angeli sunt creati à Deo, ita & homines, Sed aliqui homines sunt naturaliter mali. De quibus dicitur Sapient. 17. Erant eorum malitia naturalis. Ergo & angeli aliqui possunt esse naturaliter mali.

3. Præterea. Aliqua animalia irrationalia habent quoddam naturales malitias, sicut vulpes naturaliter est subdola: & lupus naturaliter est rapax, & tamen sunt creatura Dei. Ergo & demones, licet sint creatura Dei, possunt esse naturaliter mali.

Sed contra est, quod Dionys. dicit 4. cap. de diuin. nomin. quod demones non sunt naturaliter mali.

Respondeo dicendum, quod omne quod est in quantum est, & naturam habet aliquam, in bonum aliquod naturaliter tendit, vtpote ex principio bono existens, quia semper effectus conuertitur in suum proprium. Contingit autem alicui bono particulari aliquod malum esse adiunctum, sicut igni coniungitur hoc malum, quod est esse consumptum aliorum. Sed bono vniuersali nullum malum potest esse adiunctum. Si ergo aliquid sit cuius natura quidem ordinetur in aliquod bonum particulare, potest naturaliter tendere in aliquod malum non in quantum malum, sed per accidens, in quantum est coniunctum cuidam bono. Si vero aliquid sit, cuius natura ordinetur in aliquod bonum secundum communem boni rationem, hoc secundum suam naturam non potest tendere in aliquod malum. Manifestum est autem, quod quælibet natura

Mmm 3

in-

intellectualis habet ordinem in bonum vniuersale, quod potest apprehendere, & quod est obiectum voluntatis. Vnde cum dæmones sint substantiæ intellectuales, nullo modo possunt habere inclinationem naturalem in aliquod quodcumque malum. Et ideo non possunt esse naturaliter mali.

Ad primum ergo dicendum, quod August. ibidem reprehendit Porphy. de hoc quod dixit, quod dæmones erant naturaliter fallaces: dicens eos non esse naturaliter fallaces, sed propria voluntate. Porphyrius autem hac ratione posuit dæmones esse natura fallaces: quia ponebat dæmones esse animalia habentia naturam sensitivam. Natura autem sensitiva ordinatur ad aliquod bonum particulare, cui potest esse coniunctum malum. Et secundum hoc aliquam inclinationem naturalem habere possunt ad malum per accidens, tamen in quantum malum est coniunctum bono.

Ad secundum dicendum, quod malitia aliquorum hominum potest dici naturalis vel propter consuetudinem quæ est altera natura, vel propter naturalem inclinationem ex parte naturæ sensitivæ ad aliquam inordinatam passionem, sicut quidam dicuntur naturaliter iracundi vel concupiscentes. Non autem ex parte naturæ intellectualis.

Ad tertium dicendum, quod animalia bruta secundum naturam sensitivam habent naturalem inclinationem ad quædam particularia bona, quibus coniuncta sunt aliqua mala, sicut vulpes ad quærendum victum sagaciter, cui adiungitur dolositas. Vnde esse dolosum non est malum vulpi, cum sit ei naturale, sicut nec esse furiosum est malum cani: sicut Dionys. dicit c. 4. de diuin. nomin.

Notationes circa articulum.

Conclusio est negans, & circa controuersiam. Circa quam notandum est, duplicem sensum illius esse posse. Prior sensus est Angelos non esse secundum naturam suam & substantiam malos. Et hoc de fide est definitum in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & refertur in capite Firmiter, de summa Trinitate, & fide Catholica, & in Concilio Bracharensi i. Canone & a Leone I. in Epist. i. quæ est ad Turribium cap. 6. ubi idem definit contra Priscillianistas, qui in hoc errorem sectabantur Manichæi, & dicebant, dæmonem naturam suam malum esse, & autorem omnis mali, nec unquam fuisse bonum neque a Deo bonum factum: sed ex chaos & tenebris emerisse: in quo errore fuit Manichæus, ut testatur August. lib. de heresib. cap. 46. Posterior sensus conclusionis est, Angelum non esse naturaliter malum, & in hoc sensu etiam est vera conclusio: quia reuera in angelo non est naturalis aliqua inclinatio ad malum.

Contra Lat.
Brach.

August.

ARTIC. V.

Omissa vero ratione S. Thom. quam habet in littera, alia non minus facili probari potest, quæ talis est. Quia in angelo non potest esse inclinatio ad peccatum, nisi ratione voluntatis, quæ sola est principium peccandi; voluntas autem rationalis creaturæ non potest naturaliter ad malum peccati inclinari: naturalis enim inclinatio voluntatis alia esse non potest, quam inclinatio per modum naturæ, hoc est, per necessariam determinationem ad unam partem, vel quoad exercitium, vel quoad specificationem; atqui nulla voluntas creata inclinari potest necessario ad aliquod peccatum, neque quoad exercitium, quia nullum est obiectum peccati, quod ita diligatur a voluntate, ut non possit non diligi, neque quoad specificationem, quia nullum peccatum ita amat voluntas, ut non possit odio illud habere: ergo nullo modo voluntas creata inclinatur ad peccatum. Dicitur autem non potest naturalis inclinatio ad peccatum in creatura rationali per modum potentie innæ tantum ad suscipiendam formam, quia hæc inclinatio solum dicitur naturalis, quando est ad naturalem perfectionem. Nec latius est, esse capacitatem ortam ex proprijs principijs: nam respectu formæ super naturalis hæc capacitas dicitur non naturalis, sed obediens, quare respectu peccati, quod est contra naturam, non debet dici naturalis. Ceterum in homine rationabilis est naturalis quædam inclinatio ad opus, quod a cedente consensu libero voluntatis est peccatum, ut l. 2. q. 71. art. 2. explicabitur: est igitur in demonibus libera inclinatio ad peccatum & nullo modo naturalis. Præterea circa doctrinam Aristot. contra aliquos recentiores Theologos obicitur, perperam ab eis colligi, ex eo Angelum non posse peccare in pura natura contra legem naturalem, quod non habeat inclinationem naturalem ad malum: nam, ut peccare possit, non requiritur talis inclinatio, sed sufficit libertas voluntatis: alioquin & homo non posset peccare contra legem naturalem; quia quamuis habeat naturalem inclinationem ex parte appetitus ad opus accedente consensu esset peccatum, tamen non habet naturalem inclinationem ad consensum ipsum peccati; ex quo ratio peccati essentialiter pendet.

ARTICVLVS V.

Utrum diabolus fuerit malus in primo instanti sue creationis, per culpam propriam voluntatis.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod diabolus in primo instanti sue creationis fuerit malus per culpam propriam voluntatis: dicitur enim Ioan. 8. de diabolo: ille homicida erat ab initio. 2. Præterea. Secundum August. i. super Genes. ad lit. Informitas creature non præcessit formationem tempore, sed ordinem tantum. Per cælum autem quod legitur primo creatum, ut ipse dicit in i. lib. intelligitur natura angelica informis. Per hoc autem quod dicitur, quod Deus dixit, Fiat lux, intelligitur formatio eius per conuersionem ad verbum. Similiter ergo natura angelica creata est, & facta est lux, sed simul dum facta est lux, distincta est a tenebris.

tenebris, per quas intelliguntur Angeli peccantes. Ergo in primo instanti suæ creationis quidam angeli fuerunt beati, & quidam peccaverunt.

3. Præterea. Peccatum opponitur merito. Sed in primo instanti suæ creationis aliqua natura intellectualis potuit mereri, sicut Anima Christi, vel etiam ipsi boni Angeli. Ergo & demones in primo instanti suæ creationis potuerunt peccare.

4. Præterea. Natura angelica virtuosior est, quam natura corporea. Sed res corporalis statim in primo instanti suæ creationis incipit habere suam operationem, sicut ignis in primo instanti quo generatus est, incipit moveri sursum. Ergo & angelus in primo instanti suæ creationis potuit operari. Aut ergo habuit operationem rectam, aut non rectam. Si rectam, cum gratiam habuerint per eam, meruerunt beatitudinem. In Angelis autem statim ad meritum sequitur præmium, ut supra dictum est. Ergo fuissent statim beati, & ita nunquam peccassent. Quod est falsum. Relinquitur ergo quod in primo instanti non rectè operando peccaverunt.

Sed contra est, quod dicitur Genes. 1. Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Inter ea autem erant etiam demones. Ergo, & demones aliquando fuerunt boni.

Respondedo dicendum, quod quidam posuerunt quod statim demones in primo instanti suæ creationis mali fuerunt, non quidem per naturam, sed per peccatum propriæ voluntatis; quia ex quo est factus diabolus, iustitiam recusavit. Cui sententia, ut August. dicit II. de Civitate Dei, quisquis acquiescit, non cum illis hæreticis sapit, id est Manichæis, qui dicunt, quod diabolus habet naturam mali. Sed quia hæc opinio auctoritati scripturæ contradicit; dicitur enim sub figura principis Babylonis de diabolo, Isai. 14. Quomodo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris? Et Ezech. 28. In delicijs paradisi Dei fuisti, dicitur ad diabolum sub persona regis Tyri; ideo à magistris hæc opinio tanquam erronea rationabiliter reprobata est. Vnde aliqui dixerunt, quod angeli in primo instanti suæ creationis peccare potuerunt, sed non peccaverunt. Sed hæc opinio etiam à quibusdam reprobatur ea ratione; quia cum duæ operationes consequuntur, impossibile videtur, quod in eodem nunc utraque operatio terminetur; manifestum est autem quod peccatum angeli fuit operatio creatione posterior. Terminus autem

creationis est ipsum esse angeli. Terminus verò operationis peccati est, quod sunt mali. Impossibile ergo videtur quod in primo instanti quo angelus esse cœpit, fuerit malus. Sed hæc ratio non videtur sufficiens. Habet enim solum locum in moribus temporalibus, qui successiue aguntur. Sicut si motus localis sequitur ad alterationem non potest in eodem instanti terminari alteratio, & localis motus. Sed si sunt mutationes instantaneæ, simul & in eodem instanti potest esse terminus primæ & secundæ mutationis; sicut in eodem instanti in quo illuminatur Luna à Sole, illuminatur ac à Luna. Manifestum est autem, quod creatio est instantanea, & similiter motus liberi arbitrij in angelis. Non enim indigent collatione & discursu rationis, ut ex supradictis patet. Vnde nihil prohibet, simul & in eodem instanti esse terminum creationis, & terminum liberi arbitrij. Et ideo aliter dicendum est quod impossibile fuit angelum in primo instanti peccasse per inordinatū actum liberi arbitrij. Quamvis enim res aliqua in primo instanti quo esse incipit, simul incipere possit operari; tamen illa operatio quæ simul incipit cū esse rei, est ei ab agente à quo habet esse; sicut moveri sursum inest igni à generante. Vnde si aliqua res habeat esse ab agente deficiente, quod possit esse causa defectiva actionis, poterit in primo instanti in quo incipit esse, habere defectivam operationem; sicut si tibia, quæ nascitur clauda ex debilitate feminis, statim incipiat claudicare. Agens autem, quod angelos in esse produxit, scilicet Deus, non potest esse causa peccati. Vnde non potest dici, quod diabolus in primo instanti suæ creationis fuit malus.

Ad primum ergo dicendū, quod sicut August. dicit II. de Civitate Dei, cum dicitur quod diabolus ab initio peccat, non ab initio ex quo creatus est, peccare putandus est, sed ab initio peccati, scilicet quia nunquam à peccato suo recessit.

Ad secundum dicendum, quod illa distinctio lucis & tenebrarum, secundum quod per tenebras peccata demonum intelliguntur: accipienda est secundum Dei præscientiam. Vnde August. dicit II. de Civitate Dei, quod solus lucem accedens tenebras discernere potuit qui potuit etiam priusquā caderent, præscire casuros.

Ad tertium dicendum, quod quicquid est, in merito est à Deo. Et ideo in primo instanti suæ creationis angelus mereri potuit. Sed non est similis ratio de peccato, ut dictum est.

Mmm 4

Ad

2. 18. 2. 3.

Lib. 1. 1. cap. 15. circa mod. 10. 5.

Li. II. c. 19. in me. 10. 3.

Ad quartum dicendū, quod Deus non discreuit inter angelos ante auersionem quorundam & conuersionem aliorum, vt Auguſt. dicit 11. de Ciuitate Dei. Et ideo omnes in gratia creati in primo instanti meruerunt. Sed quidam eorum statim impedimentū præſtiterunt ſuæ beatitudinis præcedens meritū mortificantes. Et ideo beatitudine, quam meruerunt, ſunt priuati.

30. **P**rior conclusio eſt. *Angeli mali non peccarunt in primo instanti ſuæ creationis. Poſterior conclusio. Nullus Angelus in primo instanti peccare potuit.*

DISPV. CCXXXVI.

An potuerit Angelus in primo instanti ſuæ peccare.

Angeli in primo instanti non peccaſſe, communis & verior ſententia eſt. c. 1.

Angeli in primo instanti potuiſſe peccare, quidam affirmant. alij negant. c. 2.

Iudicium de vtraque ſententia. c. 3.

In primo instanti ſuæ creationis Angelos mereri potuiſſe. cap. 4.

CAPVT I.

Angeli in primo instanti non peccaſſe, communis & verior ſententia eſt.

Ex ijs, quæ diximus diſput. 226. manifestum erat, Angelos non peccaſſe in primo instanti ſui eſſe. Oſtendimus enim contra non paucos Scholaſticos, angelos in gratia conditos fuiſſe, cum qua peccatum, ne de potentia quidem Dei abſoluta eſſe poſſe, certiffimum nobis eſſe deberet, qui contra hæreticos noſtri temporis defendimus veram iuſtitiam & ſanctitatem iuſtis inhaerentem, vt 1. 2. q. 113. art. 2. monſtrabimus. Verum quia inter eos Doctores, qui negant, angelos in gratia conditos eſſe plerique etiam exiſtimant, angelos nihilominus in primo instanti non peccaſſe: vnus autem, aut alter ſolum oppoſitum docet, ideo antequam queſtionem propoſitam de poſſibili examinemus, ſtatueri in primis viſum eſt, quam certum eſſe debeat, angelos in primo instanti non peccaſſe.

Ex ijs igitur, qui docent, angelos in gratia Dei conditos non eſſe, Auguſt. Eugubini. lib. 8. de perenni Philoſophia, cap. 38. affirmare non dubitauit, malos angelos ab initio ſuæ creationis peccaſſe. Citat autem in ſuam ſententiam Theodorum quendam Theologum Latinum, & verba illius, quibus hoc expreſſe aſſeruit. Eandem ſententiam vt probabilem deſenderat prius Alexand. 2. p. q. 98. m. 11. non tamen ſatis conſentaneæ ſuis principijs, quæ inferius videbimus. Ex Patribus vero in ea fuiſſe videtur Auguſt. lib. 11. de Geneſi. ad literam, cap. 23. vbi inquit, diabolus cecidiſſe non ab eo, quod acceperat, ſed ex eo, quod acciperet, ſi ſubdi voluiſſet. Et lib. 11. de Ciuitate Dei, cap. 13. cum affirmat, eum, qui exiſtimat angelos ab initio ſuæ creationis voluntate propria peccaſſe, non ſentire cum Manichæo: quia Manichæum docuit, angelos non ſolum propria voluntate, ſed etiam natura malos eſſe: ille autem ſolum aſſereret, angelos ab initio ſuæ creationis propria ſolum voluntate malos

ARTIC. V.

fuiſſe & cecidiſſe. Vt autem admonet Auguſt. lib. 11. de Geneſi. cap. 23. Si angelus natura ſua à Deo malus factus eſſet, non diceretur cecidiſſe. In Scriptura vero nullum pro hac ſententia inuenio fundamentum, quod ſpeciem aliquam habeat probabilitatis: præter illud Ioannis 8. ille (ſcilicet dæmon) homicida erat ab initio, & in veritate non ſteſit.

Oppoſita tamen ſententia certiffima eſt, & contrauni omnium Scholaſticorum calculo confirmata, qui omnes in 2. diſtinct. 4. locis allegatis à nobis diſput. 226. cum S. Thom. in hoc art. ſentunt, angelos non peccaſſe in primo instanti, tamen inter ſe diſſentiant, vtrum creati fuerint in gratia, an in pura natura. Atque hanc opinionem adeo veram cenſet, S. Thom. & Bonauent. vt S. Thom. oppoſitam erroris inſimulet; Bonauent. vero dicat, ad hæreſim proximè accedere. Reſerunt autem Bonauent. & Thom. de Argentina damnatam fuiſſe ab Epilcopo Pariliensi cum omnibus Theologis illius vniuerſitatis: in cuius damnationis confirmationem multa conuerſus recentiores Theologi, quæ ſigillatim examinare oportet. Sed in primis ex Auguſtino vt certum habeamus, non incidere in hæreſim Manichæi, qui dixerit, angelum voluntate propria ab initio ſuæ creationis peccaſſe, quod & nos optima ratione ſupra conuincimus.

Ceterum videamus, quæ ſint Scripturæ teſtimonia, quibus ſententiam Eugubini damnare nonnulli contendunt. Alterum eſt illud 1. 4. Gen. 1. do cecidiſti Lucifer, qui mane oriebaris. Huius autem ſimile eſt illud Ezech. 28. In delictis Paradisi Dei fuiſti. Quibus probari videtur deſertorem prius in gratia Dei fuiſſe. Hæc tamen teſtimonia non eſſe intelligenda in ſenſu literali de dæmone, ſatis ſuperque oſtenſum eſt ſupra diſput. 22. cap. 4. per figuram autem, & accommodationem de dæmone intelligi, non videtur ſatis ad deſinendum rem de fide, niſi quando conſtat Spiritum ſanctum voluiſſe aliquo facto vnius ſignificare factum alterius.

Alterum teſtimonium ſic illud Ioan. 8. In veritate non ſteſit, hoc eſt in ſanctitate, in qua conditus eſt. Ex hoc tamen non ſatis probari, angelum in gratia prius fuiſſe, quam peccaret, ſuſtus oſtendi diſput. 227. cap. 2. ex quo etiam conuelliſſet fundamentum ſententiæ Eugubini, qui ex illo teſtimonio ideo probat angelum ab initio ſuæ creationis peccaſſe, quia dicitur, ille homicida erat ab initio, nam particula illa, ab initio, non denotat iplum momentum indiuiduum ſuæ creationis, aut totius mundi: ſed parum poſtinitium mundi, ratione cuius paræ diſtantiæ dicitur, ab initio, vel quia in paradiso decipiens noſtros primos parentes, ſpiritualiter ipſos occidit, vel quia non multum poſt decepit Cain, vt occideret fratrem ſuum Abel: qui ſentus meo iudicio magis quadrat textui Ioannis. Ibi enim Iudeis, qui volebant Chriſtum corporaliter occidere, dicit Chriſtus, Vos ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris vſtri vultis perſecutari: ille homicida erat ab initio, hoc eſt, ab exordio mundi ſuaſit homicidium. Nam & idem Ioannes in prima ſua Canonica, cap. 1. dixiſſet. In hoc maniſeſti ſunt Filij Dei, & filij diaboli, omnis qui non eſt iſtus, non eſt ex Deo, & quædam diſtinctio fratrem ſuum, quoniam hæc eſt annuntiatio quam auſiſti ab initio vt diligatis alterum; quibus fratrem annuntiatio